

культури : Підручник. – Львів: Камула, 2005. – С. 483-484.

2. Жизнь растений: в шести томах, Т. 4. Мхи, плауны, хвощи, папоротники, голосеменные растения. – М.: Просвещение, 1978. – С. 378-379.

3. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник. – Львів: ТзОВ "Фірма "Камула", 2005. – С. 83-84.

4. Заячук В.Я. Дендрологія: Підручник. – Львів: Априорі, 2008. – С. 263-264.

5. Кармазін Р.В. Інтродукція голонасінних дерев та чагарників в західних областях Української РСР (у зв'язку з використанням в зеленому будівництві): Автореферат дис. на здобуття наукового ступеня канд. біолог. наук. – Львів: 1970. – 32 с.

6. Кармазін Р.В. Інтродукція голонасінних дерев та чагарників в західних областях Української РСР (у зв'язку з використанням в зеленому будівництві). Дис. на здобуття наукового ступеня канд. біолог. наук. – Львів: 1970. – 468 с.

7. Нормативно-справочные материалы для таксации лесов Украины и Молдавии. – К.: Урожай, 1987. – С. 152-153.

8. Слюсар С.І., Кузнецов С.І. Інтродукція таксодієвих (Taxodiaceae F.W. Neger) в Лісостепу України. – К.: Видавничий центр НАУ, 2008. – 154 с.

9. Ярославцев Г.Д. Итоги десятилетнего испытания важнейших хвойных экзотов в горном Крыму и других районах юга СССР // Тр. Гос. Никитск. ботан. сада, 1974. – Т. 63. – С. 7-42.

10. Ярославцев Г.Д., Кузнецов С.И. Хвойные породы // Тр. Гос. Никитск. ботан. сада, 1971 – Т. 50. – Вып. 1. – С. 7-48.

ДИВЕРСИФІКАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ ТА ОПТИМАЛЬНА ЛІСІСТИСТЬ

О.П.Ютовець¹, М.М. Глебов²

¹Житомирський національний агроекологічний університет

²УкрНДІЛГА

Ефективність економічної діяльності суб'єктів господарювання в умовах ринкової невизначеності насамперед залежить від впровадження та реалізації сучасної стратегії розвитку. Глобалізація світової економічної системи в поєднанні з посиленням міжнародної конкуренції на ринках товарів та послуг, нетаріфні торговельні обмеження щодо вільного доступу до новітніх технологій, ринків збуту, матеріальних ресурсів потребують детальної розробки адекватних варіантів управлінських рішень щодо забезпечення підприємствами конкурентоспроможності та прибутковості у довгостроковій перспективі. Досягнення цієї мети можливо насамперед за рахунок диверсифікації виробництва, яка традиційно пов'язується з одночасним розвитком декількох видів економічної діяльності, розширенням асортименту продукції, доступом до інших технологій, ринків та галузей, частковою або

повною інтеграцією виробничого циклу а також створенням нових підприємств.

Необхідно відзначити що в загальному розумінні диверсифікація є сучасною формою реалізації стратегії росту суб'єктів господарювання. Головним завданнями при цьому є: зростання прибутку за рахунок досягнення конкурентних переваг, які насамперед пов'язані з ефективним використанням усіх виробничих ресурсів підприємства та зменшення виробничих витрат; оптимізація комерційних ризиків; розширення обсягів інвестицій; подолання торговельних бар'єрів і забезпечення доступу до стратегічно важливих ринків збуту. Вибір видів стратегії диверсифікації та форм її реалізації залежать відповідно від існуючих технічних, технологічних та фінансових можливостей суб'єктів господарювання окремих галузей економіки, виконання ними специфічних інституціональних функцій – суспільних, соціальних, екологічних; політики держави в сфері регулювання економічних відносин, політичних умов, вимог ринкової кон'юнктури тощо.

Особливості розвитку диверсифікації діяльності підприємств лісового господарства пояснюється суттєвими відмінностями лісогосподарського виробництва, які пов'язані з довготривалим процесом лісовирощування та вимагають значних капітальних і операційних витрат та в той же час - необхідністю збереження корисних властивостей лісів які можуть бути отримані в результаті лісокористування. При цьому лісові ресурси є складовою частиною загальних виробничих ресурсів а деревина залишається сировиною для виробництва багатьох інших ресурсів або кінцевих товарів та враховується у складі їх собівартості. Також відзначимо що проблема ефективності діяльності займає у лісовому господарстві центральне місце, на відміну від інших галузей економіки.

Проблема підвищення ефективності лісогосподарського виробництва на сьогодні потребує застосування нових підходів з метою її розв'язання, оскільки поглибилась диспропорція між лісоресурсною базою, можливістю лісоексплуатації та лісоспоживання. Саме оптимальна лісистість території та її цільова структура є узагальнюючим показником для ефективного розвитку лісового господарства, лісівничим підґрунтям розробки та реалізації відповідної стратегії диверсифікації виробництва. Тому, збільшення лісистості й наближення цього показника до оптимального рівня – це стратегічний пріоритет діяльності лісового сектора економіки. У зв'язку з цим, проблема формування оптимальної лісистості ніколи не втратить своєї актуальності та її слід розглядати у контексті вищезазначеного, насамперед, враховуючи вимоги до сталого розвитку лісового господарства по регіонах країни.

Взагалі, формування оптимальної лісистості певної території не є безсистемним збільшенням площі лісів та вимагає урахування взаємодії ізольованих груп лісових насаджень, що основана на можливості багатocільового використання кожної з них. Критерієм оптимізації є максимальна ефективність сформованої системи лісів при мінімізації її

площі. Основний ефект від її досягнення полягатиме у стабілізації екологічного середовища, створенні сприятливих умов для виробництва, діяльності і життя людини; збільшенні врожайності сільськогосподарських культур і луків; зниженні шкоди, яка завдається процесами ерозії ґрунтів, забрудненням водних ресурсів і повітряного середовища та збалансуванні вікової структури лісів, а отже, і лісокористування. Також досягнення оптимальної лісистості дасть змогу вести господарство, яке склалося на певній території, протягом необмеженого часу без значних капітальних вкладень, що пов'язані з його адаптацією до природних умов.

Формування оптимальної лісистості у сучасних умовах є доволі складним і багатогранним процесом, який охоплює широке коло правових, економічних, організаційних, фінансових, зональних, лісівничих, соціальних, природоохоронних та інших питань, що тісно пов'язані в єдину систему. Їх дотримання забезпечить ефективне використання земельних ресурсів, підвищення продуктивності, стійкості, посилення еколого-захисних функцій, покращення якісного та санітарного стану створюваних лісових насаджень. Формування оптимальної лісистості повинно враховувати розвиток та інтереси усіх зацікавлених сторін господарювання й галузей економіки. В цьому зв'язку розвиток та удосконалення диверсифікаційних процесів у лісовому господарстві дасть змогу збільшити вихід продукції з одиниці площі лісового фонду, задовольнити потребу промисловості у сировині, а населення у продуктах споживання лісових ресурсів.

Розвиток диверсифікаційних процесів у лісовому господарстві в контексті формування оптимальної лісистості має знаходитися у повній відповідності з державною лісовою політикою, яка повинна об'єднувати політичні, економічні, соціальні та екологічні цілі для запровадження сталого ведення лісового господарства й підвищення ефективності функціонування лісового сектора економіки країни. Це сприятиме створенню лісових насаджень різного цільового призначення з їх оптимальним територіальним розміщенням та раціональному використанню лісових ресурсів суб'єктами господарювання всіх форм власності.